

*Romanas apie
kvepalus ir
aistrą*

Jan Moran

*Pergalės
kvapas*

Sofoklis

Jan Moran

Pergalės kvapas

Romanas apie kvepalus ir aistrą

Skiriu savo mamai Džinai Holenbek, pasidalijusiai prisiminimais apie gyvenimą Antrojo pasaulinio karo metais ir įskiepijusiai manyje meilę kvepalams ir visam kitam grožiui. Be galo dėkoju ir myliu.

Sofoklis

Vilnius, 2015

Jai bespokant į horizontą, „Newell-Grey Explorer“ smailgalys pakilo į viršų, kiaurai perskrodamas priešais iškilusios bangos keterą. Girgždėdamas, linguodamas ir šokčiodamas per siautulingus pilko Atlanto vandenį šis vandenyno laimeris plaukė iš Niujorko į Angliją. Danielė nebyliai ragino jį skubėti, degdama troškimu grįžti namo.

Paprastai pakantus jos skrandis dabar gurguliavo bangų mūšos ritmu. Kas tai – rytinis pykinimas ar nerimas, o gal jūros sūpavimas daro savo? Tikriausiai ir viena, ir kita, ir trečia, nutarė ji. Aną savaitę ji taip sublogavo, kad teko eiti pas gydytoją, tada ir išgirdo, kad laukiasi. Pačiu netinkamiausiu metu.

Ji markstėsi nuo stipraus vėjo, mintys plūdo viena po kitos. Vos sužinoję apie naująjį Vokietijos ir Rusijos susitarimą Danielė su Maksu nutraukė visus verslo reikalus ir išskubėjo namo. Ar tik ne prieš dvi dienas išgirdo siaubingą žinią, kad į Lenkiją įsibrovė nacių pajėgos?

Mintis nutraukė ryžtingas beldimas į duris. Atsargiai nupitenusi per kambarį Danielė jas atidarė ir išvydo tarpduryje stovintį Džonataną Niuelą Grėjų, šią laivybos bendrovę valdančios britų šeimos paveldėtoją. Atlaisvintas jo kaklaraištis kabojo po marškinių apykakle, atraitotos rankovės neslėpė raumeningų dilbių, sutvirtėjusių nuo daugybės jūroje praleistų metų. Permestas per petį karojo vilnonis apglamžytas švarkas.

Danielė ir Maksas susipažino su Džonu prieš kelias savaites, kai išplaukė į Niujorką. Visi trys tapo gerais draugais, nuolat kartu pietaudavo ir laive, ir atvykę į miestą. Džonas buvo daug apkeliavęs, tvirtas ir viskuo besidomintis vyrukas. Mėgo gerą maistą, tad nepailsdamas juos vedžiodavosi ir po geriausių Niujorko restoranų, ir po mažai žinomas vietas, tiekiančias autentiškų prancūziškos ir vokiškos virtuvės

patiekalų, kurie lyg balzamas malšina Makso ir Danielės namų ilgesį. Visą tą laiką Niujorke Maksas be paliovos dirbo, iki smulkmenų planuodamas būsimą kraustymąsi per Atlantą, tad abu džiaugėsi turintys nusimanantį draugą, į kurį buvo galima kreiptis pagalbos.

Džonas mėgo draugiją, bet nebuvo plevėsa. Jis padėjo jiems įsikurti gerame rajone, supažindino su savo bankininku, o sykį prie vieno kito gerai išlaikyto butelio jo mėgstamiausio bordo net paaiškino keletą jiems nesuprantamų ir keistų amerikietišku posakių, taip suteikdamas progą smagiai pasijuokti. Visi kartu buvo užkopę į „Empire State Building“ dangoraižį, o vieną vakarą ėjo žiūrėti spektaklio Brodvėje ir paskui iki vėlumos šoko grojant Benio Gudmeno bigbendui. Džonas apsilankė su jais ir Pasaulio mugėje, kur potencialaus verslo partnerio stende buvo išstatyti krištoliniai jų kvėpalų buteliukai. Šis vyras išties tryško energija ir mokėjo mėgautis kiekviena diena, taigi abu džiaugėsi su juo susipažinę ir nekantravo pradėti naują gyvenimą Amerikoje, iš kur Hitlerio keliamos grėsmės atrodė labai toli.

Bet štai dabar, išgirdus apie invaziją, santūrus optimizmas dėl ateities kaipmat virto nerimu dėl šeimos saugumo.

– *Bonjour*, – pamačiusi Džoną apsidžiaugė Danielė. – Ar yra kokių nors naujienų?

– Nėra. – Jis ranka perbraukė neklusnius tamsiai rudus plaukus. Ant įdegusio veido tviskėjo smulkučiai vandens purslai. – Penkioliktą valandą kapitonas kviečia į susirinkimą visus keleivius su lenkiškais ir vokiškais pasais.

– Bet mano pasas prancūziškas.

– Vis tiek reikia eiti, Daniele. – Jo balsas atrodė šiurkštus, tarsi jūros vėjo ošimas.

– Žinoma, bet... – Laivui staiga trūktelėjus Džonas sučiupo ją per pečius, kad nepargriūtų. Jo judesiai, intuityviai

atliepiantys laivo siūbavimą, liudijo apie ne vienus jūroje praleistus metus.

– Atsargiai, mergyt, – Džono lūpose žaidė vos regima šypsena. Jis žvelgė pro iliuminatorių jai už nugaros, įsmeigęs tamsias akis į baltomis bangų keteromis vilnijančią vandens platybę. Užstodami saulę slinko pajuodę, vis niūresni debesys, mesdami įkypus šešėlius ant Džono veido.

Susigėdusi Danielė įsitvėrė į sieną. Atmintyje iškilo keista neaiški nuojauta, su kuria ji nubudo. Nepaprastai skvarbi jos intuicija buvo dangaus dovana – o gal prakeikimas. Suraukusi kaktą Danielė paklausė:

– Ar laivas atlaikys šitą audrą?

– Žinoma, juk tai tvirtas ir patikimas laimeris, vienas geriausių pasaulyje. Toks oras jam nė motais. – Džonas atsigręžė į ją, tvirtai sukandęs žandikaulį. Dažniausiai linksmas jo veidas dabar tapo rimtas. – Priekyje galbūt laukia dar austringesnė jūra, bet Anglijoje būsime iki ryto.

Danielė linktelėjo, tačiau giliai širdyje vis dėlto žinojo. Smelkėsi nerimas; rodėsi, kad nutiks kažkas baisiai negero. Intuicija tyliai pulsavo, siūsdama jai aiškias žinutes. Ji negalėdavo jos nei paskubinti, nei suvaldyti, juo labiau neketino aptarinėti su niekuo, ypač su savo vyru. Danielei tebuvo dvidešimt šešeri; Maksas buvo vyresnis, išmintingesnis ir jos įžvalgas be užuolankų vadino nesąmonėmis. To nereikėjo laikyti įžeidimu; jis buvo baigęs tiksluosius mokslus viename Vokietijos universitete ir tiesiog netikėjo niekuo, ko mokslškai negalėjai įrodyti.

Džonas užjaučiamai palietė Danielei ranką.

– Ar galiu kuo padėti?

– Nebent moki daryti stebuklus. – Jos oda pajuto šiltą šiurkščių Džono pirštų prisilietimą, ir atmintyje visai ne laiku šmėstelėjo prisiminimas. Danielė labai mėgo šokius,

ir prieš kelias dienas, kai po pietų Maksas su kapitonu kažką ilgai aptarinėjo, vyro paragintas Džonas išvedė ją šokti. Danielė prisiminė švelnų Džono kvėpavimą, muskusinį odos kvapą, virš apykaklės besiraitančius plaukus. Jis įdėmiai klausėsi visko, ką Danielė pasakojo, pradedant sūneliu, baigiant „Bretancourt kvepalų namais“, jos šeimos parfumerijos fabriku Prancūzijos pietuose. O kai Danielė padėjo galvą jam ant krūtinės, Džono oda ir natūralus, su niekuo nesulyginamas ir intriguojantis vyriškumu jo kvapas tiesiog pakėrėjo.

Danielės tėvai ir seneliai buvo parfumeriai, ir ji pati turėjo itin aštrią uoslę. Tai buvo neįkainojamas įgūdis laboratorijoje, tačiau kartais jautri nosis darydavo keblumų bendraujant su žmonėmis. Džono kvapas vis dar kuteno jai šnerves, persekiojo sapnuose, kirbėjo jos smegenų kertelėse viliodamas muskusiniu, gyvulišku patrauklumu. Ji nejučia prisimindavo jį per dažnai, ir tą suprato. *Juk aš, pagaliau, drausmino ji save, esu laimingai ištekėjusi moteris.*

Susidrovėjusi Danielė nuvijo prisiminimą šalin ir žengtelėjo atbulomis. Veidrodyje sušmėžavo jos atvaizdas su netvarkingomis tankių kaštoninių plaukų sruogomis ir nusitrynusiu raudonu lūpdažiu. Ji pasitaisė pilkšvai žalsvo šilko suknelę, pasiūtą pagal pačios sugalvotą modelį, ir perbraukė pirštais blyšknią odą.

– Baiminausi šios kelionės nuo pat pradžių.

– Ar gavote dar kokių nors žinių iš anytos?

– Paskutinį kartą kalbėjomės Niujorke. Mano mama ka-
blogramoje rašė, kad jie dar neatvažiavo. – Išgirdę naujienas Danielė su Maksu puolė skambinti jo mamai Sofijai ir liepė nedelsiant su Nikiu važiuoti pas Danielės tėvus į Paryžių, kur šie turėjo erdvų butą prestižiniame Šešioliktajame rajone, pačioje miesto širdyje. Sofijos balsas juos baisiai

išgąsdino; nežinojo, kad jos sveikata taip pašlijusi. *O jeigu ji neturės jėgų išvažiuoti? Danielę nukratė šurpas, ji stengėsi nepasiduoti gerklę gniaužiančiai baimei dėl savo anytos.*

– Jiems reikia dingti iš Lenkijos. – Džonas prisilietė prie Danielės skruosto.

Ji nevalingai prigludo prie jo guodžiančio delno ir skaudama širdimi įkvėpė Džono kvapo, kuris trikdė ją ir ramino tuo pat metu; jį dar paaštrino jūros dvelksmas, sumišęs su egzotiškos medienos kvapalais, kurių pavadinimą šiaip jau būtų akimirksniu atpažinusi. Bet dabar visos mintys sukosi tik apie Nikį. Danielė užmerkė akis, kad nepradėtų kūkčioti.

– Maksas sumanus, – tarė Džonas, švelniai perbraukdamas ranka jai veidą. – Jis ką nors sugalvos.

Ar tikrai? – svarstė ji. Maksas buvo suplanavęs viską, nuo kraustymosi į Niujorką iki grįžimo į Lenkiją parduoti namo. Jis pasirūpino imigracijos į Jungtines Valstijas smulkmenomis ir tvarkė dokumentus patiems vertingiausiems darbuotojams, kuriuos vyliši galėsiąs pasiimti su savimi. *Jo klausantis viskas atrodė taip įtikima.*

Maksas buvo vokietis, gimęs Berlyno aristokratų šeimoje. Kai dar buvo mažas, jo mama paveldėjo šeimai priklausantį dvarą ir stiklo bei krištolo fabriką Lenkijoje. Sofija su vyru Karlu ir jo našlaičiu sūnėnu Heinrichu persikėlė gyventi į dvaro rūmus, pastatytus 1820-aisiais Sofijos proseneliams vedybų proga. Kol vyrai rekonstravo fabriką ir atkūrė verslą, Sofija rūpinosi dvaru, romantišku angliškosios neogotikos stiliaus šedevru. Kai Maksas vedė Danielę, ši negailėdama energijos padėjo Sofijai prikelti naujam gyvenimui prašmatnias svetaines ir sales, parką, sodus ir tvenkinius. Bet vis dėlto ji ilgėjosi savo amato ir kai tik galėdavo, pasinerdavo į parfumerijos pasaulį prie savo „vargonų“ – puslankio formos parfumerio darbo stalo su keliaaukštėmis lentynėlėmis, ant

kurių rikiavosi eteriniai aliejai ir kiti parfumerijos reikmenys; šį darbo stalą Danielė pastatė toje dvaro dalyje, kurioje juodu su Maksu gyveno, kad galėtų kurti aromatus vienuoje. Parfumerija teikė peno jos sielai, o poreikis kurti buvo nenuslopinamas.

Laivui darsyk susiūbavus, kajutės durys trinktelėjo į medžio plokštėmis apmuštą sieną. Džonas, iš anksto nuspėjantis kiekvieną staigesnį trūktelėjimą, jas pačiupo ir užsklendė.

Jam žengus artyn Danielė kone pajautė, kaip raumeningu šio vyro kūnu plūsta adrenalinas. Palinkęs ties ja Džonas kilstelėjo jai nuo kaktos jūros drėgmės prisigėrusią plaukų sruogą.

– Jei nesutiksiu Makso, ar perduosi jam apie susirinkimą?

– Mes ateisim. – Ji dar kartą įkvėpė jūros vandeniui atsiduodančio jo odos kvapo, ir šįkart mintyse šmestelėjo ryškių pojūčių apipintas vaizdinys. Išdirbtos odos dvelksmas, pačiuliai ir rožės šerdis pynėsi su natūraliu jo kūno kvapu, skleidė šiltą ir intriguojantį aromatą... ji pagaliau atpažino – tai „Spanish Leather“. *Angliška kvėpalų kompozicija. Sukurta „Trumpet“.* Bet šis aromatas jam tiko tiesiog stulbinamai; kvėpalų ir Džono odos kvapo derinys buvo nepaprastai patrauklus. Ji jautėsi apžavėta, troško įkvėpti jo dar giliau, bet paskubomis per žingsnelį atšlijo. *Dabar tam ne laikas.*

Jo išraiška sušvelnėjo, žalsvai rudos akys iš po tamsių antakių įdėmiai tyrinėjo kiekvieną jos veido bruožą, o pirštai tebežaidė su plaukų sruogele.

Danielė atatupsta atsitraukė, ir Džono žvilgsnis vėl nuklydo į jūrą. Akinamas pro debesis besiskverbiančių saulės spindulių, jis prisimerkė ir atidžiai žvelgė, lyg ko ieškotų.

Ji akimis nusekė niūrų jo žvilgsnį.

– Ar kas ne taip?

– Gali tykoti vokiečių povandeniniai laivai. *Unterseeboots.* Patys klastingiausi iš visų kreiserių. Tikrai, kad juos kur. Bet

Kvepalus kurianti Danielė Bretankur – prancūzė, ištekėjusi už žymaus vokiečių mokslininko. Ji nusileidžia vyrui ir sutinka palikti sūnelį su anyta šeimos dvare Lenkijoje, kol jie tvarkys verslo reikalus Amerikoje. Danielė nė nenumano, kad kelionė namo prabangiu laivu iš Niujorko pakeis jos gyvenimą amžiams.

1939-aisiais pragaru virstanti Europa išblaško šeimą, tačiau moteris nepraranda vilties rasti sūnų. Per Londoną ir Paryžių į okupuotą Lenkiją keliaujanti Danielė desperatiškai bando surasti artimiausius žmones. Deja, paieškos neduoda vaisių, o jauna moteris įgyja naujų priešų. Vienintele nacių persekiojamos Danielės atspirtimi tampa vyro draugas Džonas Grėjus. Jo padedama ji priversta bėgti į Ameriką, kur tikisi pradėti gyvenimą iš naujo.

1940-ųjų Los Andželas. Kai atrodo, kad gyvenimas nebeteiko prasmės, moteris grįžta prie savo šaknų. Danielė vėl pradeda kurti kvepalus. Ji pamažu atsitiesia ir pajunta pergales kvapą – ryžtas ir talentas padeda jai išgarsėti ir pasiekti viską, dėl ko taip ilgai kovojo.

www.sofoklis.lt

